

10.01.03 - Шет елдер әдебиеті (қазақ әдебиеті) шифры бойынша
филология ғылымдарының кандидаты дәрежесін алу үшін ұсынылған
Қожабаева Динара Абылайқызының
«Қазақ әдебиетінде Желтоқсан оқиғасының көркем бейнеленуі»
тақырыбындағы диссертациясына ғылыми жетекшінің
ШІКІРІ

Қожабаева Динара диссертациялық жұмыстың дайындық кезеңін жауапкершілікпен атқарды. Желтоқсан тақырыбында жазылған шығармалармен толық танысып, ол шығармалар жайындағы сын-рецензиялармен және ғылыми зерттеулермен қатар, әдебиет жанрының ерекшеліктеріне арналған теориялық еңбектерді де меңгерді. Соны бағыт, құнды пайымдауларымен, нақты ғылыми ой-тұжырымдарымен танымал болған ғалымдардың зерттеулерін әдіснамалық тұрғыда басшылыққа алды. Ақын-жазушылардың шығармаларындағы талдауға негіз болатын жанрлық ерекшелік пен көркемдік құралдарды саралап, оларды жүйеледі. Нәтижесінде келісілген жоспар бойынша жұмысты сәтті жазып, аяқтады.

Кіріспеде ғылыми жұмыстың жалпы сипаттамасы, тақырыптың өзектілігі, басқа да ғылыми жұмыстармен байланысы, мақсаты мен міндеттері, ғылыми жаңалығы, теориялық және практикалық маңызы жөнінде анықтамалар берілген.

Тақырыпты толық ашу мақсатында зерттеу жұмысы үш тарауға бөлінді. Алғашқы тарау екі тараушадан, екінші тарау үш тараушадан, соңғы тарау бір тараушадан тұрады.

«Поэзия жанрындағы Желтоқсан көтерілісінің суреттелу ерекшеліктері» деп аталатын алғашқы тарау желтоқсаншы ақындар шығармашылығындағы күрескерлік рух пен лирикалық пафосты көрсетуге бағытталған. 1986 жылғы Желтоқсан көтерілісі кезінде дүниеге келген эн өлеңдері мәтінінің рухани қуаты да арнайы қарастырылған.

Екінші тарау «Қазақ прозасындағы Желтоқсан көтерілісінің көркем бейнеленуі» деп аталады. Тарауда проза жанрындағы зерттеу тақырыбына қатысты эссе, повесть, романдардың көркемдік әлемі, тарихи кезең шындығын, алаңдағы көріністі, оқиғаның себеп-салдарларымен сабақтастыра отырып, оқиғаның қыр-сырын, өзіндік ерекшеліктерін ашу, қаһармандық образдар сомдау, заман бейнесін жасау тұрғысынан сөз етіледі.

«Желтоқсан тақырыбындағы драмалық шығармалардың көркем шешімі» атты үшінші тарауда Желтоқсан тақырыбын арқау еткен драмалық шығармалардағы тартыстың ұлттық және әлеуметтік сипаты талданады.

Қорытынды бөлімде жұмыстан алынған негізгі түйіндемелер мен тұжырымдар берілген. Пайдаланылған әдебиеттердің құрамында теориялық еңбектер мен әдебиет тарихына арналған зерттеулер де жеткілікті деңгейде қамтылған.

Жұмыстың басты ерекшелігі: Желтоқсан тақырыбындағы жазған қазақ қаламгерлерінің барлық шығармаларына ортаң көркемдік құрылымның ең бастылары (тақырып, идея және пафос) айқындалған; үш жанрдағы тарихи

шындықты көркем шындыққа айналдырудағы идеялық-көркемдік ізденістер ашып көрсетілген, қазақ ақын-жазушылары Желтоқсан қасіретінің себебі мен салдарын бейнелеуде талап деңгейінен табылғандығын нақты мысалдар арқылы дәлелденген. Жұмыстың басты жаңашылдығы Желтоқсан тақырыбында жазылған алғашқы кандидаттық диссертация екендігінде.

Диссертация жазу барысында саралау, салыстыру, талдау, жүйелеу, баяндау тәсілдері сәтті қолданыс тапқан. Ізденуші жұмысты жазу барысында өзінің ғылыми ойлауға бейімдігін, шығарма талдауға қабілеттілігін, ғылыми әдебиеттерді пайдаланып, тақырыпқа қатысты түйінді тұстарын дұрыс айқындай білетіндігін және ғылыми тақырыбына қатысты материалдарды барынша қамтығанын көрсетті.

Д.А.Қожабаеваның «Қазақ әдебиетінде Желтоқсан оқиғасының көркем бейнеленуі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысының толық аяқталғандығын ескере отырып, оны диссертациялық кеңеске қорғауға ұсынамыз.

Ғылыми жетекші:

ҚР ҰҒА академигі, ф.ғ.д., профессор

Б.Ж.Омаров

23.05.2023